

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

Læsning på Vestre Skole

Vestre Skoles mål for læsning er:

At alle elever videreudvikler alderssvarende læsestrategier og læsefærdigheder, som de anvender til videntilegnelse i alle skolens fag.

Dette sikres gennem:

Sprogudvikling:

Skolen har prioriteret, at den kommende dansklærer i 1. klasse får tildelt timer i 0. klasse, hvor der arbejdes med sprogstimulering samt tidlig læse- og skriveindsats.

Klasseundervisning:

Skolen har prioriteret, at der på 1.-9. årgang er tilknyttet en læsevejleder afdelingsvis, der samarbejder med de enkelte lærere om læseundervisningen, som gælder såvel klasseundervisning samt holddannelse.

Holddannelse:

På Vestre Skole sker holddannelsen dels på baggrund af lærernes vurdering af den enkelte elevs læsekompetencer og potentialer samt ud fra de periodevise evalueringer. Ud fra dette sammensættes der hold, hvor der foretages en

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

periodevis indsats, som tilgodeser den enkelte elevs nærmeste udviklingszone i læsning.

Læsebånd:

Alle elever på skolen har læsebånd hver dag fra kl. 8.00 - 8.20.

Eleverne sidder klassevis og der er på forhånd valgt bøger til læsebåndet. Læsning er både individuel læsning, makkerlæsning og højtlesning. Læsningen består af både skønlitterære og faglige tekster.

Mål:

- at give eleverne gode læsevaner
- at styrke elevernes læselyst
- at eleverne opdager, at læsning kan give gode oplevelser og viden
- at styrke elevernes læsekompetencer
- at skabe tid til fordybelse i læsning
- at fokusere på både skøn- og faglitterære tekster i de forskellige fag

Læsebåndet varetages af den lærer, der har klassen i første lektion.

Læseevaluering:

Elevers læseudvikling evalueres løbende igennem skoleåret ud fra såvel eksterne som interne tests.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

Forældrerollen i forhold til læsning

Forældre er rollemodeller for deres børn, både når de taler, skriver og læser.

Forudsætningen for en god læseudvikling skabes derfor primært i hjemmet.

At blive en god læser kræver forældres opbakning og interesse samt daglig læsning med en voksen.

Samarbejde skole/hjem vedr. læsning:

- Forældrene informeres om sammenhængen mellem den tale- og skriftsproglige udvikling og om læsning og læseundervisningen herunder om vigtigheden af den daglige læsning hjemme.
- Forældrene informeres grundigt om barnets læseudvikling i forbindelse med forældre-hjem-samtaler og gennem elevplanen.
- En tidlig indsats drøftes efter opdaget behov og forældre informeres om deres rolle i forhold hertil.
- Skole og hjem laver aftaler om barnets læsebehov

Elever i risiko for læsevanskeligheder

Skolens læsevejledere samarbejder med skolens lærere om læseundervisningen, og om forebyggelsen af, at elever kommer i risiko for læsevanskeligheder.

Den vigtige foregribende indsats mod læsevanskeligheder prioriteres højt.

I børnehaveklassens arbejder kommende dansklærer og børnehaveklasseleder sammen om sprogstimulerende aktiviteter og omkring undervisningen i tidlig skrivning og læsning.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

De øvrige afdelinger har tilknyttet en læsevejleder, som samarbejder med lærere om periodevise indsatser.

Skolen foretager systematisk og løbende evaluering af den enkelte elevs læseudvikling og sikrer dermed, at elever i risiko for udvikling af læsevanskeligheder tidligt identificeres, og fornøden indgribende indsats kan iværksættes.

En let og fleksibel adgang til kompenserende IT-værktøjer i alle skolens fag er et fast tilbud til elever i læsevanskeligheder.

Det er meget vigtigt for resultatet, at forældrene inddrages og aktivt tager del i den ekstraordinære indsats.

Overgangen fra børnehave til 0. Klasse - Vestre Skole

Vestre Skole modtager børn fra forskellige børnehaver.

I februar måned sender Vestre Skole breve ud til de børnehaver, hvorfra vi vil modtage børn i det kommende skoleår. Det er aftalt, at der i børnehaverne udarbejdes skriftlig overlevering vedrørende børn, der har fået en særlig eller fokuseret indsats omkring sprog i børnehaven. Overleveringen redegør for barnets sproglige status og hvilke særlige tiltag, der er gjort.

Børnehaveklasselederen skønner herefter, om der er behov for at indhente rådgivning fra interne eller eksterne fagpersoner for at kunne tilbyde barnet den bedst mulige undervisning i 0. klasse

Skolen forventer, at børnene inden skolestart har været:

Opmærksomme på kommunikation og sprog i det daglige samspil

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

Hvilket tager udgangspunkt i:

Alfabetet - tegn, lyd og navn

Sproglig indsats - rim og remser, dialogisk oplæsning, begrebsforståelse

Skriftsprogligt arbejde - skrive sit eget navn, skrive små historier, skilte

Læsning i indskoling

Sprog og tidlig skrivning og læsning i 0. klasse

Det arbejde, der er begyndt i dagtilbuddene omkring børnenes sproglige udvikling, fortsætter i 0. klasse. Der arbejdes fortsat med sprogstimulering og sproglig opmærksomhed, læse- og skriveaktiviteter samt direkte undervisning i bogstav og lyd.

Holddannelse indgår som en naturlig del af undervisningen

Der arbejdes med elevernes skrivning, da den er med til at understøtte deres læsning

Der arbejdes med følgende aktiviteter:

- Samtale og fortælling, herunder sprog og ordforråd
- Sproglig opmærksomhed, fx rim og remser og bogstav-lydforbindelse
- Oplæsning, fx dialogisk oplæsning, storebogslæsning m.m.
- Alfabet - og sproglege (tegn, lyd, og navn)
- Elevernes egen læsning, legelæsning
- Legeskrivning og børnestavning
- Spilleværksteder
- IT-værktøjer inddrages til læring eksempelvis gennem spil

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

Den første læseundervisning (1.- 2.- 3. klasse)

I den første læseundervisning arbejdes der videre med de strategier, der er lært i 0. klasse. Hensigten er, at eleverne gennem den første læseundervisning får så gode læsestrategier og læsevaner, at de kan bruge læsningen i alle fag.

Eleverne bliver undervist i forskellige afkodningsmetoder og i sprogforståelse så læse- og litteraturundervisning følges ad.

Holddannelse vil indgå som en del af læse/skriveundervisningen.

Der arbejdes med følgende områder:

- Fortsat udvikling af samtale og fortælling, herunder sprog, ordforråd, talemåder begreber og faglige udtryk.
- Oplæsning, herunder lytteforståelse, samt egen oplæsning af enkle tekster.
- Sproglig opmærksomhed, fx rim og remser og bogstav-lydforbindelse.
- Et funktionelt bogstavkendskab.
- Afkodning og sprogforståelse.
- Arbejde med fleksible læse- og angrebsstrategier.
- Læsning af alderssvarende tekster med brug af enkle strategier for læseforståelsen, herunder bevidsthed om udbyttet af egen læsning.
- Læsning af forskellige genrer indenfor fiktive og ikke fiktive samt digitale tekster.
- Opmærksomhed på sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

- Udvikling af gode læserutiner med god tid til læsning.
- Skrivning af enkle tekster.
- Kompenserende It-værktøjer inddrages til såvel læsning som skrivning.

Der læses 5 dage á 20 minutter hjemme ugentligt.

Overgang fra indskoling til mellemtrin

Der afholdes en klassekonference mellem afgivende og modtagende primærteam

Modtagende lærere får adgang til elevplanen og orienterer sig i elevmappen som indeholder

- PPR-rapporter, individuelle undervisningsplaner mv.
- Referater fra individuelle møder

Læsning på mellemtrinet (4.-5.-6. klasse)

På mellemtrinet flyttes fokus mere fra at lære at læse til at læse for at lære.

Fokus er, at eleverne får automatiseret deres læsning, at de får udviklet strategier til læseforståelse i alle fag og bevarer deres læselyst.

Der arbejdes med gode læserutiner og læsning i alle boglige fag, så eleverne bliver gode funktionelle læsere, der kan læse på linjerne, mellem og bag linjerne, og som kan anvende

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

forskellige læse-forståelsesstrategier alt efter formålet med læsningen.

Holddannelse indgår som en del af læse/skriveundervisningen.

Der kan være behov for, at enkelte elever arbejder med at lyttelæse klassens fælles tekster ved hjælp af elektroniske oplæsningsværktøjer. Enkelte elever kan have fordel af at benytte en IT-rygsæk.

Der arbejdes med følgende aktiviteter:

- Udvidelse af ord - og begrebsforråd i alle fag
- Automatisering og effektivisering af afkodningsstrategier
- Brug af varierede læseforståelsesstrategier
- Anvendelse af forskellige læseteknikker, f.eks. skimning, punktlæsning, nærlæsning, skærmlæsning m.fl.
- Læsemåder i forhold til læseformål
- Læsning af fiktive og ikke - fiktive tekster samt digitale tekster
- En mangfoldighed af genrer og tekstformer
- Der arbejdes med at integrere faglig læsning i alle fag - eksempelvis i læsebånd
- Elevens og lærerens oplæsning
- Bevidsthed om udbytte af det læste
- Tid til etablering af hensigtsmæssige læserutiner
- Arbejde med at strukturere og skrive tekster med et varieret skriftsprog
- Aktiv brug af IT

Der læses 5 x 30 minutter derhjemme ugentligt

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

Overgang fra mellemtrin til udskoling

Der afholdes klassekonference mellem afgivende og modtagende primær team

Modtagende lærere får adgang til elevplanen og resultat af de nationale tests og orienterer sig i elevmappen som indeholder

- PPR-rapporter, individuelle undervisningsplaner mv.
- Referater fra individuelle møder

Læsning i udskoling (7.-8.-9. klasse)

I udskoling handler læseundervisningen fortsat om udvikling af forskellige læsestrategier, samt tilpasning af elevernes læsning af teksten og til formålet med læsningen. Dette fokus er vigtigt, idet eleverne møder stadig mere komplekse tekster og en større tekstmængde. Der vil samtidig være brug for at arbejde med elevernes læselyst for at fastholde læseglæden.

Læsning indgår fortsat som en del af danskfagets litteraturpædagogik og er samtidig et af de vigtigste redskaber for tilegnelse af viden i alle fag, hvilket betyder, at alle klassens lærere har et ansvar for at skabe et godt læse- og læringsmiljø, hvor der arbejdes målrettet med at støtte elevernes udvikling af læsning i fagene.

Hensigten med læseundervisningen i udskoling er at bidrage til, at alle elever kan gøre brug af tekster for at opnå de mål, de sætter sig. At eleverne forlader folkeskolen med funktionelle læsefærdigheder, som sætter dem i stand til at fortsætte med en ungdomsuddannelse og deltage i et demokratisk samfund.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

Elever med særlige behov tilbydes periodevise kurser i læse/skriveudvikling

Læsningen i udskolingen omfatter:

- Udvikling af nuanceret og sikkert ord - og begrebsforråd samt arbejde med forforståelse i alle fag
- Sikring og effektivisering af afkodningsstrategier i alle typer tekst
- Brug af læseforståelsesstrategier
- Forskellige læseteknikker
- Afpasning af læsemåde til genre, teksttype og formål
- Der arbejdes med at integrere faglig læsning i alle fag - eksempelvis i læsebånd
- Opmærksomhed på læselyst, læsemængde og læsehastighed
- Tid til fastholdelse af gode læserutiner

Overgangen fra skole til ungdomsuddannelse

- For ordblinde elever, elever i vedvarende læse/stavevanskeligheder, anvendes nedenstående procedure

1. I begyndelsen af 8. klasse

- UU-vejleder giver klassen orientering om elevernes foreløbige uddannelsesvalg. Det foreløbige uddannelsesvalg skal være foretaget senest den 1. december i 8. klasse. Orienteringen omhandler introduktionskurser, e-vejledning, uddannelsesparathedsvurdering m.m.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

2. Efterår 8. klasse

- Læsevejlederen i samarbejde med dansklærer sikrer, at opfølgning på elevens læse/stavevanskeligheder indføres i elevplanen (støtte - form og tid, IT-løsning, arbejdsvaner, fravigelser ved test og prøver m.v). UU-vejleder orienteres om disse elever.
- Klasselærer og UU-vejleder parathedsvurdere eleverne inden 1.12.17.

3. November/december 8. klasse

- Omkring jul taler UU-vejlederne med elever om valg af, og tilmelding til introduktionskurser, som helst skal være realistisk i forhold til valg af kommende uddannelse/beskæftigelsesmuligheder og i forhold til uddannelsesparathedsvurderingen. Introforløbene finder sted i foråret.

4. Februar/juni 8. klasse

- UU-vejleder udarbejder i samarbejde med skolen/eleven/forældrene en vejledningsplan for de ikke uddannelsesparate elever. Og har i den forbindelse individuelle/gruppevejledningssamtaler med de ikke uddannelsesparate elever.

5. I begyndelsen af 9. klasse

- Der tages afsæt i vejledningsplanen og det drøftes med elev, forældre og andre, hvad der skal til, for at eleven vil kunne gennemføre planen.

6. November/december 9. klasse

- Eleverne udarbejder en uddannelsesplan i www.optagelse.dk, som samtidig er elevens ansøgning til ungdomsuddannelserne og/eller 10. klasse.

7. Januar/marts 9. klasse

- Uddannelsesplanen skal være færdig og underskrevet af forældrene inden den 1. marts.
- Ved tilmelding til ungdomsuddannelsen via optagelse.dk, noterer UU-vejleder om der er behov for støtte ved kommende uddannelsessted.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

Evaluering

Vestre Skole arbejder med såvel intern som ekstern evaluering af elevernes læse- og skrivefærdighed. Begge evalueringsformer supplerer hinanden og indgår som en del af skolens evalueringsskiltur, hvor mål for læseindsats og evalueringsskiltur danner grundlag for og refleksion over den fremtidige pædagogiske praksis.

Elever og forældre inddrages aktivt i evalueringen.

Prøveresultat og opfølgning på dette indskrives i elevplanen.

Skoleledelse og læsevejledere planlægger skolens fortsatte læseindsats med udgangspunkt i skolens læseresultater

Evaluering bygger på lærerens fortløbende observation og registrering af den enkelte elevs læse- og skriveudvikling, dels på pædagogiske prøver, kommunalt bestemte screeninger og nationale tests, der er øjebliksbilleder på elevens aktuelle læse- og skrivefærdighed.

Alle screeninger og pædagogiske prøver tages og rettes af klassens lærer, som herved opnår indsigt i elevernes læse- og skriveudvikling.

Med udgangspunkt i prøveresultater afholdes læsekonferencer på alle årgange med deltagelse af primær team, læsevejledere og skolens ledelse.

Årligt afholdes læsesamtale med deltagelse af kommunens læsekonsulent, skoleledelse og læsevejledere og matematikvejleder, hvor skolens læseindsats på grundlag af den eksterne evaluering drøftes.

Skoleledelse og læsevejledere planlægger skolens fortsatte læseindsats med udgangspunkt i skolens læseresultater.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

I skoleåret 2017/18

0. årgang - september og marts - Bogstavprøve 1 og 2

maj - ordblindetest

1. årgang, Læseskub i 1. halvår 2018

marts - Hogrefe - Ordlæseprøve 1

2. årgang efterår frivillig national test

forår - nationale test

Hogrefe - tekstlæseprøve

DVO's screening for ordblindhed fælles/individuel - februar

3. årgang efterår - frivillig national test

Hogrefe - tekstlæseprøve

efterår - VAKS-kursus for elever som er faldet igennem på den individuelle test i DVO screeningen på 2. årgang

indstilling af elever til evt. optagelse på Læsecenter, Houkær - forår 2018

4. årgang efterår - frivillig national test

forår - nationale test, dansk, læsning

Hogrefe - tekstlæseprøve

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

5. årgang   efterår - frivillig national test
                  Hogrefe - tekstlæseprøve
6. årgang   efterår - frivillig national test
                  forår - nationale test
                  Hogrefe - tekstlæseprøve
7. årgang   efterår - TL2
                  efterår - frivillig national test
8. årgang   efterår - TL3
                  efterår - frivillig national test
                  forår nationale test
9. årgang   efterår - frivillige national test

PLC og læsning

Pædagogisk Læringscenter er det forum på skolen, der formidler, rådgiver og vejleder, såvel elever som lærere, indenfor aktiviteter, der vedrører kultur, medier og læring.

PLC er tilknyttet skolebibliotekarer og pædagogiske IT-vejledere samt andre ressourcepersoner som læsevejleder.

PLC indgår som en naturlig samarbejds- og sparringspartner på alle niveauer i forbindelse med tilrettelæggelse af læseudviklingstilbagegang.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

Vejledende, inspirerende og udviklende tilgange omkring læsning ser vi som vores særkende.

Vestre Skoles biblioteket er inddelt på følgende måde:

Skønlitteratur - med en opdeling i

- a) ungdom
- b) børn
- c) småbørn.

Bøgerne på biblioteket er opstillet i undergrupperinger inden for eksempelvis:

- a) noveller
- b) lix 5-
- c) tegneserier
- d) bogserier for småbørn
- e) pigebøger
- f) hestebøger
- g) drengebøger

- 1) Faglitteratur - generelt beregnet for alle, men med en særskilt afdeling for småbørn.
- 2) Klassesæt af skøn- og faglitteratur.

For såvel 1, 2 og 3 gælder, at vi til stadighed foretager udskiftning i bestanden for at matche tidens trend.

- 3) Vi har lydbøger - bog dvd/cd for store og små. Spændvidden taler sit tydelige sprog ved "Troldepus" af Dines Skafte Jespersen og "Sallies historier" af Kim Fupz Aakeson.
- 4) Læse-let-bøger skrevet og beregnet for såvel store som små. Førnævnte inddeling af bøgerne efter lixtal understøtter behovet for individuelle sværhedsgrader. Vi er desuden behjælpelige med at foretage lixtalsberegninger / lettalsberegninger af diverse bøger.

Handleplan for læsning - vejledende

Vestre Skole, Viborg august 2017

- 5) Ipad/tablets/e-bøger er i sin vorden - men vi er begyndt.
Fordelen ved denne læseform er bl.a., at læseren har mulighed for at regulere skriftstørrelse og linjelængde, så læseoplevelsen afpasses den enkelte kompetencer - og muligheden for at forøge sin læsehastighed.
- 6) Computerspil på pc'erne. En genre der også skal undervises i - i faget dansk - og som kan give styrkede læsefærdigheder.
- 7) Hjælp med it i det hele taget - pædagogisk såvel som teknisk.

Gennem den enkelte classes besøg på biblioteket udvikles den enkelte elevs forståelse for PLC's materialesamling samt muligheder.